

የፊስቱላ ተጠቂዎች የተስፋ ታሪክ

(በፊስቱላ በሽታና በዶክተር ካትሪን ተጋድሎ ዙሪያ ያጠነጠነ)
መስፍን ማሞ ተሰማ - ሲድኒ አውስትራሊያ

አዲስ አበባ ቤቴ

"የሚያብረቀቁ የቆርቆር ጣራዎችን ከቦታቸው ስንመለከት በአዲስ አበባ ሰማይ ላይ እያንዳንዳችን መሆናችንን ተረዳን። አውሮፕላኑ ማሸቆልቆል ጀመረ። ያለ ምንም እንኳንም ቆመ።... አባራና ባህር ዛፍ የተቀላቀለበት የለመድነውን የአውስትራሊያ ምድር አየር ተነፈስን። እንደ አብዛኞቹ የአፍሪካና የመካከለኛው ምስራቅ ሃገሮች ሁሉ ኢትዮጵያም ከአውስትራሊያ በመጡ የባሕር ዛፍ ፍሬዎች የተሞላች ነች። ዛሬ ላይ ሆኜ ሳስበው፡- ይህ የመጀመሪያው ስሜቴ ይሆን አዲስ አበባን ቤቴ እንድላት ያደረገኝ? እላለሁ... "

ይላሉ ዶ/ር ካትሪን ሃምሊን፡ "የተስፋ-ታሪክ - በወንዝ ዳር ያለ ሆስፒታል" (A Story of Hope-The Hospital by the River) በሚለው መጽሐፍታቸው።

ዶ/ር ካትሪንና ዶ/ር ሬጅ ሃምሊን በአውስትራሊያ ሲድኒ ውስጥ ከሚገኙ ስመ ጥር ሆስፒታሎች በአንዱ ውስጥ በአዋላጅነትና በመሃጸን ስፔሻሊስትነት የሚያገለግሉ ሃኪሞች ነበሩ።

እ.አ.አ በ1957 "ዘ ላንሰት" በተባለው የእንግሊዝ ሜዲካል ጋዜጣ ላይ የወጣው ማስታወቂያ፡- አዲስ አበባ ሚገኘው የልዕልት ፀሃይ መታሰቢያ ሆስፒታል ነርሶችን በአዋላጅነት የሚያሰለጥን ት/ቤት ለማቋቋም የማሕጸን ዶክተሮችን ለመቅጠር ይፈልጋል" ይላል።

የሃኪሞች እጥረት ባለባቸው ሃገሮች ውስጥ የመስራት ፍላጎት የነበራቸው ሃምሊኖች ማስታወቂያውን እንዳነበቡ ለቦታው አመልክቱ። በወቅቱ የነበረው የቀ.ኃ.ሥ መንግስትም ማመልከቻቸውን ተቀበለ።

ዘመኑ እ.አ.አ 1957 ግንቦት ወር ነበር። ዶ/ር ካትሪንና ባለቤታቸው ዶ/ር ሬጅ ላን ሃምሊን የስድስት አመት ሕጻን ልጃቸውን ሪጃርድ ሃምሊንን ይዘው አዲስ አበባ ገቡ።

እንሆ ለሦስት አመት የፈረመት የሥራ ኮንትራት ከግማሽ ምዕተ-ዓመት በላይ በማስቆጠር ላይ በሚገኘው የሕይወት ማዳን ተልዕኮ ተቀይሮ ይገኛል።

ዶ/ር ካትሪን ሃምሊን በአሁን ሰአት የ86 ዓመት የእድሜ ባለጸጋ ናቸው።ጡረታ አልወጡም። ይሁንና በአውስትራሊያ ግዛት በአንድ የባህር ዳርቻ በሚገኘው ምቹታማና የናጠጠ መኖሪያ ቤታቸው ውስጥ ቀሪውን የህይወት ዘመናቸውን እንኳ ለማሳለፍ አልፈለጉም።ዛሬም በዚህ እድሜያቸው ከሃገር ሃገር እየዘሩና እየተንከራተቱ ዕርዳታ በመጠየቅ የፊስቱላን በሽታ ከምድረ ኢትዮጵያ ለማስወገድ እንዲቻል የፋይናንስ፤ የማቴሪያልና የባለሙያ ኃይልን እያደራጁ ይገኛሉ።በፊስቱላ ሆስፒታሎች ኦፕራሲዮን በማድረግና በሌሎችም የአስተዳደር ስራዎች ይጠመዳሉ።

"ኢትዮጵያውን እድሜዬን ያሳለፍኩት ኢትዮጵያ ውስጥ ነው። ሌላ ሃገር ኖሮ አላውቃም። ከ እንግዲህ ምን አልባት አንድ አመት ወይም አምስት አመት ልኖር እችል ይሆናል። እኔ ካለፍኩ በኋላ የጀመርነውን ሥራ ግቡን ሳይመታ እንዳታቆሙ አደራ! ፊስቱላን ከኢትዮጵያ ገጽ ማጥፋት አለብን።"

ዶ/ር ካትሪን ይህን ቃል የተናገሩት፤ በአክቶበር 2009 በአውስትራሊያ ርዕሠ ከተማ ካንበራ ውስጥ የሰውን የኢትዮጵያ ቆይታ ተመርኩዞ በተሰራውን ዶክመንቲ ፊልም የምረቃ ዝግጅት ላይ ነበር። በዝግጅቱ ቤተሰቦቻቸውና በተለይም ከዛሬ 50 በፊት በ6 ዓመቱ አብሯቸው ወደ ኢትዮጵያ የተጓዘው ልጃቸው ሪጃርድ ሀምለን ተገኝቶ ነበር።

ኢትዮጵያዊያኑ የፊስቱላ ህመማን "አባታችን" ዕያሉ፤ የሚጠሯቸው፡- የዶክተር ካትሪን ባለቤት የሆኑትና ቀልድ አዋቂ፤ ራዕያቸው ከአድማስ የዘለቀ፤ ታታሪና በሙያቸው እጅግ የተካኑት ዶ/ር ሬጅ ሀምለን ባደረገቸው ህመም አገስት 5 1993 (እ.አ.አ) በተወለዱ በ85 ዓመታቸው ሲያልፉ፤ አጽማቸው ያረፈው አዲስ አበባ ማህጸን ውስጥ ነው። ኢትዮጵያ ቤታቸውም መቀበሪያቸውም ሆነች።

ዶ/ር ሬጅ ባለቤታቸውንና ሕጻኑን ልጃቸውን ይዘው በ1959 ወደ አዲስ አበባ ከማቅናታቸው ቀደም ብሎ የ6 ዓመቱን ሪፖርትን መጭ ህይወት አስመልክቶ ውሳኔ መስጠት ተቸግረው ነበር። እናም ጉዞው እየተቃረበ በነበረበት ሰሞን ታዲያ ሕጻን ሪፖርትን ት/ቤት ካደረሱት በኋላ ረዥም መንገድ በመንዳት ጉዳዩን እያውጠነጠኑ ከአንድ ማረፊያ ሥፍራ ጎራ ይላሉ።

በአቅራቢያቸው ተቀምጦ ቢራ ይጠጣ የነበረ አውስትራሊያዊ "ምነው ጃል ? በጣም ሃሳብ የገባህ ትመስላለህ" ይላቸዋል። ዶ/ር ሬጅም በቅርቡ ከባለቤታቸው ጋር ወደ ኢትዮጵያ ሊሄዱ እንደሆነና የ6 ዓመት ልጃቸውን በተመለከተ ግን አብሯቸው ይሂድ ይቅር የሚለውን ለመወሰን እንዳልቻሉ ይነግሩታል።

ሰውየውም " ኪትዮጵያ የተመለሰኩት በቅርቡ ነው። ውብ የሆነች ሃገር ነት። ኢትዮጵያ ውስጥ ለካርታ ሥራ ተልዕኮ 3 ዓመት ቆይቻለሁ። ሃገሪቷን ወድጃለሁ። ማለፊያ የእንግሊዘኛ ት/ቤት አለ። ልጄ የተማረው እዛ ነው። እዚህ ከመጣ በኋላም ጥሩ ት/ቤት ለማግኘት ምንም ችግር አላጋጠመውም ልጅህም በጣም ይወደዋልና ይዘህው ሂድ" ብሎ ያማክራቸዋል።

ዶ/ር ሬጅም እጅግ ደስተኛ ሆነውና ህሊናቸውን ካስጨነቀው ሃሳብ ተገላግለው ወደ ቤታቸው ተመለሱ።

በርግጥም ወጣቱ ሪፖርት እንደወላጆቹ ሁሉ ኢትዮጵያን ወደደ። ኢትዮጵያን ቤቴ ብሎ መጥራት ጀመረ። ሪጃርድ ሃምለን እንግሊዝ አገር ለትምህርት ቆይቶ ወደ ኢትዮጵያ ለእረፍት የሚመለስበት ወቅት ሲቃረብ ለወላጆቹ በጻፈው ደብዳቤ፡-

"እንሆ ወደ ገነቲቱ ምድር በሃሴት የምመለስበትን ቀን እየቆጠርኩ ነው። የእድሜዬን አብላጫ ዘመን ከኖርኩበት፤ ከማንነቴ ጋር ከተቆራኘኛቸውና ከቶ ማንም ከኔ ሊነጥላት ከማይችለው ምድር የምመለስበት ቀን እንደምን ያለ ጣፋጭና ማራኪ ይሆን? መቼም በደስታ አብዳለሁ። እናንተን፤ ውጭቻችንን፤

ሠራተኞቹን፣ ጓደኞቹን፣ ገጠሩን፣ ህዝቡን፣ ፈረሶቹን፣ግቢያንንና እጅግ ተወዳጁን አሮጌ ቤታችንን ሁሉ ዳግመኛ አያለሁ" ብሏል።

አዎ ሪጃርድ ሀምሊን በዘመናዊቷ የሎንዶን ከተማ ሆኖ አዲስ አበባ ያለቸው የጭቃ ምርጫ አሮጌ የወለጆቹ ቤት ናፈቀችው።

ፊትሱላ ፕልግሪምስ

የልብሳቸው አዳፋነት ከመሬቱ ጋር ተመሳሳይ ነው። ሥጋቸው ከላያቸው ሟሽ አጥንታቸውን ብቻ ለመሸፈን የተለጠፈ ይመስላል። ሕይወት አልባ በሆነው ገጽታቸው ላይ ከአይኖቻቸው ዓይነ-ውኃ የዝንተ ዓለም ሰቆቃ፣ ሥቃይ፣ ውርደትና አዝጋሚ ጣረ ሞት ይታያሉ።

ለአያሌ አመታት ከሰው ዘር ተገልለው፤ ከማህበረሰቡ ርቀው፤ መንጋትና መምሸቱን እንኳ ማወቅ እስኪሳናቸው በብቸኝነት የኖሩ በመሆኑ እንደሰው ልጅ የመግባቢያ ቋንቋ እንዳላቸውም ረስተዋል። ለነሱ አዲስ አመት ትርጉም የለውም ። እነሱ ወልዶ መሳም አሳድጎ መዳር አልታደሉም። እነሱ ተፈጥሮ የሰጠቻቸውን እግሮቻቸውን ተጠቅመው ገበያ አይወጡም፤ ሠርግ አይሄዱም።

እነሱ እንግጫ ነቅለው፤ አበባ አየሁ ወይ ብለው ፤ ቅልልበሽ ተጫውተው ሳይጠግቡ በልጅነት ለጋ ሰውነታቸው ለጎረምሳ ተድረው፤ በልጅ ማሕጸናቸው ልጅ አዝለው፤ ልጅ አምጠው፤ ...አምጠው..ሕይወት አልባ ሕጻን ወልደው ውስጣቸው ከአካልነት ተራ ወጥቶ ህይወታቸው ከቆሙት ቤታች ከሞቱት በላይ የሆነባቸው ኢትዮጵያዊያን የፊስቱላ ሰለባዎች ናቸው።

ፊስቱላ ሴቶችን ለዕድሜ ልክ ውርደትና ድኩምነት የሚዳርግ በምጥ ሳቢያ በሽንትና በመጻዳጃ መቆጣጠሪያ ላይ ዘላቂ ችግር የሚያስከትል ዘግናኝ በሽታ ነው።

በመሆኑም የፊስቱላ ተጠቂዎች ሽንትና ሌላውንም መቆጣጠር ባለመቻላቸው ምክንያት ከህብረተሰቡና ከወዳጅ ዘመድ ርቀው ለብቻቸው ናረው፤ ለብቻቸው አልቅሰው፤ ለብቻቸው ማቀው፤...ብቻቸውን ክልትው ይላሉ። የዘላለም እንቅልፍ ያንቀላፋሉ።

በሕይወት የሚገኙትም፤ ከወደ አዲስ አበባ የተሰፋ ጮራ መፈንጠቅ መጀመሩን ሲሰሙ፤ በበቅሎ፤ በአህያ፤ በሰው-ጀርባና በሚገፋ ጋሪ እየተጫኑ ለህምንታትና ለወራት በመጓዝ ከአራቱም የኢትዮጵያ ማዕዘናት ወደ አዲስ አበባ ይተማሉ።

አቀባት ወጥተው ቁልቁለት ወርደው፤ ክፍለ ሃገራትን አቋርጠው ትንሣኤ ህይወት ለማግኘት የሚመጡትን የፊስቱላ ተጠቂዎች ዶ/ር ፊጅ ሀምሊን "ፊስቱላ ፕልግሪምስ" ይሏቸዋል። ከጉዟቸው ርዝመት ከእንግልትና ከድካማቸው አንጻር።

ተስፋ በጠፋበት ምድረ-በዳ ተስፋ ላገኙ፤ ህይወት በጨለመበት ሽንተረርና ሽለቆ፤ ቁጥቋጥና ጋራ የሕይወትን ሻማ ብርሃን ማየት ለጀመሩ የፊስቱላ ህሙማን **ፊስቱላ ፕልግሬምስ** እንደምን ያለ ዕጹብ መግለጫ ነው።

የሕክምናው ጥበብ ከማደጉና የአዋላጅ ሙያተኞች ቁጥር ከመብዛቱ በፊት (1800 መገባደጃ ዓመታት ድርስ) ዛሬ በማደግ ላይ ባሉ ሃገራት የሚታየው የፊስቱላ በሽታ በአውሮፓና በአሜሪካም የተስፋፋ ነበር።

እንሆ ፊስቱላ ባደጉ ሃገራት ውስጥ ከጠፋ ዘመናትን አስቆጥሯል። የአንድ ሃገር እድገት መለኪያ ከሆኑ ተቋማት አንዱ የህክምና አገልግሎት ለዜጎች በብቃትና በጥራት መድረስ መቻሉ ነው። በዚህ ረገድ የአደጉት ሃገራት እናቶች ምጥን ተከትሎ የሚከሰተው አሰቃቂው የፊስቱላ በሽታ መዘዝ የለባቸውም። የምዕራቡ ዓለም ዶክተሮች ፊስቱላን "ከቴክስት ቡክ" (የትምህርት መጽሐፍ) ውጭ በተግባር አያውቁትም።

ስለሆነም ሀምሌኖች ኢትዮጵያ ከገቡ በኋላ የፊስቱላ ተጠቂዎች ሲያጋጥሟቸው አያሌ ፈተናም ነበር የገጠማቸው። የህክምና አገልግሎት ገና መዳህ እንኳ ባልጀመረበት በዚያ ዘመን ኢትዮጵያ፤ የምርምር መጽሐፍት፤ የሳይንስ ጀርናል፤ እና ተጻዳኝ ኢንፎርሜሽን ለማግኘት ከቶም የማይታለም በመሆኑ ሁለቱ ባልና ሚስት ከውጭው አለም ጋር መጻጻፍና ማቴሪያል ማሰባሰብ፤ ማጥናትና ከተጨማሪ ችግር አንጻር ህክምናዊ ዘዴና ጥበብን መፍጠር ነበረባቸው።

እናት ካትሪን ስለዚህ ጉዳይ ሲጽፉ "

ያሰባሰብናቸውን መረጃዎች በሙሉ ካንክናቸው በኋላ የመጀመሪያውን ፊስቱላ ለመጋፈጥ ብቃት እንዳለን ተሰማን። ለዚህም የመረጥናት ከገጠሪቷ ኢትዮጵያ የመጣችና የሽንት መቆጣጠሪያዋ በመጠኑ የተቀደደ ቀለል ያለ ችግር(ኬዝ) የነበራትን ወጣት ነበር። ፊጅ አፕሬሽኑን ሲያካሂድ እኔ ረዳቱ ነበርኩ። ከዚህ በኋላ ይህቺን መንፈስ ብርቱ፤ ርጋታ የተላበሰችና፤ እራሷን አሳልፋ የሰጠችንን ወጣት አስተኝተን እጅግ አስጨናቂውንና አዝጋሚ የሆነብንን የማገገሚያ ቀናት መቁጠር ጀመርን። ከ14 ቀናት በኋላ ልጅቱ እንደማንኛው ጤነኛ ሰው መሸናት ቻለች። እጅግ ደስታ ስለተሰማንም ወደ መጣችበት ቅዬ ከመመለሷ በፊት ከፊጅ ጋር ፎቶ እንድትነሳ አደረግን አዲሱን ሕይወቷን ለመጀመር ከመጓዟ በፊት እጃችንን ስማ ያመሰገነችንን እስከመቼም አልረሳውም። እሷን ማዳን መቻላቸን ለኛ ዘላቂ ሥራ የመሰረት ድንጋይ መሆኑን ግን አታውቅም ነበር። ከዚህ በኋላ ሁለት የፊስቱላ ተጠቂዎችን ቀዶ ህክምና አደረግናላቸው፤ ሁለቱም ሙሉ ለሙሉ ዳኑ" ሲሉ ገልጸዋል።

እንሆ ሃምሌኖች ለ50 ዓመታት የዘለቀውን የህይወት አድን ተልዕኮ የጀመሩት በዚህ መልክ ነበር።

በልዕት ጸሃይ ሆስፒታል ለህክምና የሚመጡት የፊስቱላ ተጠቂዎች ወደ ሆስፒታሉ ሲመጡ ከቁጥጥራቸው ውጭ በሆነው የመጻዳጃ አካሎቻቸው በሚወጡ ፈሳሾች ሰውነታቸውና ልብሰቻቸው የተበከሉና ልዩ ጠረን ያላቸው በመሆኑ የሚቀርባቸው አልነበረም።

ዶ/ር ሬጅና ዶ/ር ካትሪን ሌሎች ሊቀርቧቸው የተጠየቁቸውን ህሙማን በመቅረብና እጆቻቸውን ከተከሻቸው ላይ በማሳረፍ እያበረታቱ "ዛሬ ለኔ ከሁሉም የላቅሽ በሽተኛ አንቺ ነሽ፤ ከሁሉም በፊት የማክመው አንቺን ነው በማለት" ተስፋቸውን ያለመልሙላቸው ነበር።

ከዘመድ አዝማድ ጀምሮ አገር ምድሩ ከሩቅ የሚሸሻቸው ህሙማን እንዲህ ያለ ሰባዊ ርህራሄ፣ ፍቅርና አክብሮት ሲቸራቸው ሃምሊኖችን ከናት አባትም በላይ እንደ ጻድቃን፣ አልያም እንደ መላዕክት ቢያይዋቸው ይበዛባቸው ይሆን?

በአንድ ወቅት "ኒዮርክ ታይምስ" በዘገባው "ዶ/ር ካትሪን ሀምሉን የዘመናችን አዲሲቷ ማሪያ ቴሬዛ ናቸው" ሲል አድናቆቱን ቸሯል።

ታዋቂው አውስትራሊያዊ የቴሌቪዥን ሰውና ጸሃፊ፣ ጆን ሊትል፣ "የካትሪን ስጦታ" (ካትሪንስ ጊፍት) ጥልቅና ብስል መጽሃፉ ውስጥ ከገለጻቸው አያሌ የፊስቱላ ህሙማን መካከል ለአብነት ያህል ጥቂቱን እንሆ፡-...

አሚና

አሚና መሀመድ 20 ዓመቷ ነው። እንደ ኑግ የሚያብረቀርቅ ቆዳ፣ የተዋጣለት ተክለ ቁመና፣ የነሉና ንቃት የተሞላቸው አይኖች ያሏት ውበቷ ልብን የሚሰርቅ ነው።

አሚና በምዕራቡ ዓለም ብትኖር ኖሮ ዓለምን በእግሮቿ ሥር ማድረግ በቻለች ነበር። ነገር ግን የሕይወቷ እጣ-ፈንታ የተወሰነው ገና ከጥዋቱ ነበር። ጋብቻ፣ ሥራ፣ ሞት። እናትነት ለሷ ከምንም በላይ ነው። እናት መሆን ካልቻለች-ምንም አይደለችም።

በ14 ዓመቷ ለጋብቻ ዝግጁ ነች ተባለ። በ15 ዓመቷ ተዳረች። ልጅነቷ አከተመ። ከ3 አመት በኋም አረገዘች... 3 ማዕልትና 3 ሌሊት አማጠች... ህይወት አልባ ሕጻን ወለደች። ለአስቃቂው ፊስቱላ ተዳረገች።

ወርቅነሽ

ለግላጋና ቀጠን ያለች ወጣት ወደ ክፍሉ ገባች። የካትሪን ፊትም በደስታ በራ፣ "ነይ አጠገቤ የኔ ቆንጆ" አለቻት ሃሴት በተሞላው ፈገግታም አቀፈቻት ። አስተዋወቀችን። ወርቅነሽ ትባላለች። ለካትሪን ቅርብ ከሆኑት ወጣቶች መካከል አንዷ ወርቅነሽ ነች። አደገኛ በሆነ ተደራራቢ ፊስቱላ ተመርዛ ወደ ሆስፒታሉ ስትገባ አስራ ስምንት አመቷ ነበር።

"እዚህ ስትመጣ አጽም ነበረች፤ ከሙታን መንደር ነው የተነሣቺው፤" አለችን ካትሪን በትውስታ ወኋላ ተመልሳ።

ወርቅነሽ ከነበረችበት ዘግናኝ ሁኔታ ለማውጣትና ሙሉ ለሙሉ ለማዳን አስራ ስምንት ወራት ፈጅቷል። ወርቅነሽ ወደ መጣችበት ቅዬ ከመመለስ ይልቅ ረዳት ነርስ ለመሆን ነበር ካትሪንን የጠየቀች።

"አሁን የተዋጣለት ነርስ ነች። ስለ ሆስፒታሉ ስላሉት ህሙማን ሁሉንም ጠንቅቃ ታውቃለች።" አለችን ካትሪን የናትነት ኩራት ባልተለየው መንፈስ፡.."

ማሚት

"እሺ ማሚት ለመሆኑ አሁን እዚህ ስንት ዶክተሮች አሉ? " አልኳት ጠንካራውን ጥቁር ቡና እየሳብኩ፤

በጣቶቿ መቁጠር ጀመረች። ዶ/ር አምባዬ፣ ዶ/ር ሙሉ ፣ ዶ/ር ይፍሩ ፣ ዶ/ር ብሩክ፣ እና እናት- አለችኝ። በተጨማሪም አንቺ አልኳት፤

" እረ በፍጹም እኔ ዶክተር አይደለሁም " አለችኝ

ማንበብና መጻፍ የማታውቀው ማሚቱ ጋሼ፣ በሞት አፋፍ ላይ ሆኖ ወደ ልዕልት ጸሃይ መታሰቢያ ሆስፒታል የመጣቸው እ.አ.አ በ1962 ዓ.ም የ16 ዓመት ለጋ ሆኖ ነበር።

ለአራት ቀናት በዘለቀው ምጥ ሳቢያ በውስጥ አካሏ ላይ ከፍተኛ ጉዳት ደርሷል። ሙያዊ ብቃት የሌለው የመንደር ወጪ በውስጧ የሞተውን ሕፃን በጉልበት መንጥቆና ባረጀ ቢላ ቆርጦ ካወጣላት በኋላ ለተጨማሪ ዘግናኝ ቁስል ዳረጋት።

ለበርካታ ተከታታይ አመታት በርካታ ቀዶ ጥገናዎች ተደርገውላታል። ሆኖም የደረሰባት ጉዳት ከባድ በመሆኑ ምክንያት ማሚቱን ሙሉ ለሙሉ ማዳን አልተቻለም። ማሚቱ እነደ ማንኛው ጤነኛ ሴት ወደ ቅዱዋ ተመልሳ ሠላማዊ ኑሮ መኖር አትችልም።

በመሆኑም ሃምሊኖች በሆስፒታሉ ውስጥ መኖሪያና ሥራ ሰጧት። ማሚቱ ብሩህ አይምሮና ከፍተኛ ተስዕጦ ያላት በመሆኑ ቀስ በቀስ ዶ/ር ካትሪንን ከመርዳት አልፋ በቀጥታ በቀዶ ህክምና ሥራ ውስጥ መሳትፍ ጀመረች። እንሆ ማሚቱ ዛሬ በሙያው በእጅጉ የተካነች የቀዶ ህክምና ሃኪም(ሰርጀን) ሆናለች።

"የማሚቱ ጉዳይ የሚገርም ነው ። የተለመደው መንገድ መጀመሪያ ት/ቤት መግባት፣ ከዚያም ዩንቨርሲቲ ቀጥሎም በዓለም የተደነቁ(ቀዳጅ ሃኪም)መሆን ነው። ማሚቱ ግን እያደረገች ያለቸው የተገላቢጦሽ ነው።" ይላል ጆን ሊትል በመጻፍ።

እናት ዶ/ር ካትሪንም ሲጽፉ "ማሚት የተማረች ብትሆንና መደበኛ የህክምና ትምህርት ቢኖራት ያለምንም ጥርጥር በየትኛውም አለም መስራት የምትችል ሥሙጥር ጥር ሰርጀን መሆን ትችል ነበር። ይሁንና እንደ ማሚቱ ዓይነት ታሪክ ያላቸው በኢትዮጵያ ውስጥ በርካቶች አሉ።" ብለዋል።

* * *

በዓለም ዙሪያ ሁለት ሚሊዮን የፊስቱላ ህሙማን ይገኛሉ። ከነዚህ ውስጥ ሁለት መቶ ሺዎቹ የሚገኙት በኢትዮጵያ ነው። ይህ ቀላል ግምት የሚሠጠው ቁጥር አይደለም። በዓለም ላይ ካሉት ህሙማን 10 በመቶው የሚገኙት ኢትዮጵያ ውስጥ ነው ማለት ነው።

የአላማና የመንፈስ ጽናት ያላቸው ሃምሊኖች ከምንም ተነስተው በከፊሉት ወደር የሌለው መስዋእትነት ዛሬ ከ35 ሺህ ባላይ ሴቶች ወገኖቻችን ከዚህ ዘግናኝ ህመም ተፈውሰው ከህብረተሰቡ ጋር ተቀላቅለዋል።

ያም ሆኖ አሁንም በፊስቱላ በሽታ ሳቢያ ህይወታቸው በድቅድቅ ጨለማ ውስጥ የሚገኝ ከ150 ሺህ በላይ ሴቶች ወገኖቻችን በኢትዮጵያ የተለያዩ የገጠር ክልሎች ይገኛሉ።

ከነኚህ ውስጥ ምን ያህል አሚናዎች፣ ምን ያህል ወርቅነሾች፣ ምን ያህል ማሚቱዎች ይገኙ ይሆን?

ደስታ መንደር

ወደ ፊስቲቫ ሆስፒታል ከሚመጡት ህሙማን መካከል ስምንት በመቶ የሚሆኑት የደረሰባቸው ጉዳት ከፍተኛ በመሆኑ ሙሉ ለሙሉ ድነው ከህብረተሰቡ ጋር ለመቀላቀልና ሰላማዊ የዕለት ተለት ኑሮ ለመቀጠል አይችሉም። አንዳንዶቹ የሽንት መቆጣጠሪያቸው ሙሉ ለሙሉ ከአግልግለኦት ውጭ ሆኗል። ወይም የቁስሉ ደረጃ በቀዶ ህክምና መዳን የማይችል ሆኗል።

በመሆኑም እነኚህ ህሙማን ፈሳሻቸውን የሚያጠራቅሙበት የተለየ የህክምና ላስቲክ እድሜ ልካቸውን እንዲኖራቸው ግድ ይላል። እነኚህ ህሙማን የባለሙያዎችን የቅርብ ክትትል ይሻሉ። የአካልም የመንፈስም ጉዳተኞች በመሆናቸው ከፍተኛ እንክብካቤ በሚያገኙበት ስፍራ መኖር አለባቸው።

ለዚህም ነው እናት ዶ/ር ካትሪን "ደስታ መንደርን" የመሰረቱት። ደስታ መንደር ከአ/አ የአንድ ሰአት የጉዞ ርቀት ላይ የሚገኝ ሰላማዊና ርጋታ የሰፈነበት፤ እጅግ በጣም የጸዳና በአበቦች መዳዘ የታወደ መንደር ነው። በክብ ቅርጽ የተሠሩ መስህብ ያላቸው መኖሪያ ቤቶች ባሉት በዚህ መንደር የሚኖሩት የፊስቲቫ ህሙማን በልብስ ስፊት፣ የእጅ ጥበብና፣ በጓሮ አትክልት ሙያ ሰልጥነው አምራች ዜጋም በመሆን ህመማቸውን የሚረሱበት ድንቅ እንቅስቃሴ ያደረጋሉ።

ከደስታ መንደር ነዋሪ ህሙማን መካከል አንዷ አጀቡሽ ናት። አጀቡሽ የተገኘቸው ከመቼ አካባቢ ነው። አንዲት መስኮት ባላት ጠባብ ክፍል ለዘጠኝ አመት ያህል ብቻዋን ተኮራምታ ስትተኛ፤ በዛቸው መስኮት ምግብ ከምታቀብላት እህቷ በስተቀር የሰው ዘርና ብርሃን ሳታይ ኖራለች። አጀቡሽ ለዓመታት የተኛችበት የጎን አጥንቷ ከአገልግሎት ውጭ የሆነ በ15 ዓመቷ ለፊስቲቫ የተጋለጠች ወጣት ነች።

አጀቡሽን በእግሯ ለማቆምና ለማንቀሳቀስ 3 አመት ፈጅቷል። ለዘጠኝ አመታትም አንደበቷ ተዘግቶ በብቸኝነት በመኖሯ ቃላትን አውጥቶ ለመናገር ከፍተኛ ችግር ገጥሟት ነበር።

ዛሬ አጀቡሽ ደስታ መንደር ውስጥ ከሚኖሩት ኮከብ ወጣቶች አንዷ ነች። ብሩህ አይምሮ ያላት በመሆኑም የሁለተኛ ክፍል ትምህርቷን ያጠናቀቀቸው በአንደኝነት ነው። ደስታ መንደር ውስጥ በመዝገብ ያዥነት ተቀጥረው ከሚሰሩት በላይ የመዝገብ አያያዝ ችሎታዋ ከፍተኛ ነው። በቅርቡም ኃላፊነቱን ወስዳ እየሰራች ትገኛለች።

የአጀቡሽን ታሪክ ስናነብ ሌሎች አጀቡሾች ፣ ሌሎች አሚናዎች፣ ሌሎች ወርቅነሾች ና ሌሎች ማሚቱዎች በእዝነ ልቦናችን ሊታሰቡን ግድ ነው።

የፊስቱላ በሽታ ሠለባ የሆኑ እህቶቻችን የመንፈስ ጽናታቸውና የአይምፖራቸው ብሩህነት ቃላት ሊገልጹት ከሚችሉት በላይ ነው። ደስታ መንደር ውስጥ ውስጥ አንድን በሽተኛ መግቦ አልብሶና ሌሎች መሰረታዊ ነገሮችን አሟልቶ ለማኖር በአመት ከ33-34 ሺህ ብር ያስፈልጋል። ይህ በአውስትራሊያ ዶላር ሲሰላ 4000 ዶላር ይሆናል።

በፊስቱላ የሚታከሙት ተጠቂዎች እየተበራከቱ በሄዱ ቁጥር ወደ ደስታ መንደር መምጣት ያለባቸው ህሙማንም ቁጥር በዛው መጠን እየጨመረ ነው። በቅርቡም የደስታ መንደር እንደሚሞላ ይጠበቃል። ይህም እናት ዶ/ር ካትሪንና የፍስቱላ ፋውንዴሽን ሃላፊዎችን በአጅጉ እያስጨነቀ ነው።

ለመሆኑ ወጪው የሚሸፈነው እንዴትና በማን ነው?

"ኤ ስቶሪ አፍ ሆፕ ዘሆስፒታል ባይ ዘ ሪቨር" የተሰኘው የዶክተር ካትሪን መጽሃፍ በ2004 በታዋቂዋ አሜሪካዊት የቴሌቪዥን ንግስት አፕራ ዊንፍሪ ፕሮግራም ላይ ከተዋወቀና በኋላ ዶ/ር ካትሪ በፖሮግራሙ ቀረቡ። አፕራም "ለመሆኑ ወጪው እንዴት ነው የሚሸፈነው ብላ ጠየቀች።"

ዶክተር ካትሪንም ሲመልሱ "እንለምናለን። እኔና ባለቤቴ ሁሌም እኛ የተዋጣልን ፕሮግራም ለማኞች ነን ነው የምንለው " አሉ። ምድር በያዘ የተረጋ አንደበት፤ (በነገራችን ላይ የአፕራ ውንፍሪ ሾው በአሜሪካ 97 ሚሊዮን በተለያዩ 117 ሃገራት ደግሞ በሚልዮን የሚቆጠሩ ታዳሚዎች ያሉት ፕሮግራም ነው።)

ቀደም ሲል ስለ ፊስቱላ ህሙማን በቀረበ ዶክመንተሪና በዶክተር ካትሪን ገለጻ በእንባ ሲታጠቡ የቆዩት የፕሮግራሙ እድምተኞች አንጀታቸው ተላወሰ። እንሆ ከዚያ በኋላ እናት ካትሪን እርዳታ ሊጠይቁ በሚዘዋወሩበት ሃገራት ሁሉ የረድኤት ድርጅቶችና ለጋሽ ግለሰቦች ያልተቆጠበ ርድታ በማድረግ ላይ ይገኛሉ።

በአውስትራሊያ በተለያዩ ግዚያት በትረ-መንግስቱን የጨበጡት የሌበርና የሊብራል ፓርቲ መሪዎች የዶ/ር ካትሪንና የባለቤታቸውን የዶ/ር ሬጅን "ከኢትዮጵያ ምድር ፊስቱላን የማጥፋት ተልዕኮ " በቅርብ በመከታተል እርዳታ ሲያደርጉ ቆይተዋል። አሁንም እየረዱ ይገኛሉ።

ለፊስቱላ ተጠቂ ወገኖቻችን ፈውስ በመደረግ ላይ ካለው ርብርብ ሁሉ ፤ ምናልባት የኛን የኢትዮጵያውያንን ህሊና የሚመታና ውስጣችንን ዘልቆ እንዲሰማን የሚያደርገው የግብረ ሠናይ ተልዕኮ የሚከተለው ይሆን?

በአውስትራሊያ ሲድኒ የሚገኘው "አቦስትሊ" የሴቶች ት/ቤት በየአመቱ ሠባዊ ርዳታዎችን ለማድረግ የተለያዩ ፕሮጀክቶችን ያወጣል።

በ2004 የት/ቤቱ ሰባዊ ተግባር ፕሮጀክት በኢትዮጵያ የሚገኘው የፊስቱላ ሆስፒታል ላይ የተመሰረተ ነበር። ዘመቻውን "ፍቅር ለኢትዮጵያ" (To Ethiopia With Love) ሲሉ የሰየሙት 3 ግልጽቦች ነበሩ። የፍቅር ላን በሽታ አስከፊነት ማስተዋወቅ፤ የገንዘብ ዕርዳታ ማሰባሰብ፤ ሌሎችም ተጓዳኝ ተግባራዊ ሥራዎችን ማከናወን።

ቀጥሎም "የኢትዮጵያ በዓል ቀን" (Ethiopian Carnival Day) አዘጋጁ። በእለቱም ስለ ፊስቱላ አስከፊነት ሲያስተዋውቁ ዋሉ። እነኚህ ወጣቶች ለአንድ አመት በዘለቀው በዚህ ተልዕኳቸው 23ሺህ ዶላር አሰባሰቡ፤ በተግባራዊ እንቅስቃሴ ፕሮጀክታቸውም ልዩ ልዩ ህብረ ቀለማት ያላቸው 85 የአንገት ልብሶች ራሳቸው ሰሩ። የሰበሰቡትን ገንዘብና የሰሩትን የአንገት ልብስ ወደ ለፊስቱላ ሠላባዎች ከፍቅር መልዕክት ጋር ላኩ።

ዛሬ የአ/አ ፊስቱላ ሆስፒታልን የጎበኘ ሁሉ እነኚህን ባለ ህብረ ቀለማት የአንገት ልብሶች ያያል። በነኚህ የሲድኒ ወጣት ሴት ተማሪዎች የተፈጸመውን ሰባዊ ተግባር ስናስብ ህሊናችን አስገድዶን እራሳችንን እንድንጠይቅ መገደዳችን አይቀሬ ነው።

እኛስ ምን ማድረግ አለብን?

ድህነትና ኅዋላ ቀርነት ከ300 ዘመናት በላይ ድንኳናቸውን አንሰራፍተው በዘረጉባት፤ በሚሊዮን የሚቆጠሩ የነገ ሃገር ተረካቢ ሕጻናት ጎዳና በወደቁባት፤ በሽታዎች ሁሉ መናሐሪያ ባደረጓት፤ አረጋዊያን ጧሪ ቀባሪ ባጡባት፤ ሥራ አጥነትና ልመና መረን በለቀቁባት፤ ኢትዮጵያ ሃገራችን የቱን አንስተን የቱን እንደምንጥል ቢቸግረንና ተስፋ ቢስነት ቢጠናወተን፤ ጨለምተኝነት ጡት ቢጣባን ይፈረድብን ይሆን?

ይሁንና ዘመናትን ያስቆጠረው ብሂል "ሕይወት ባለበት ሁሉ ተስፋ አለ" ይለናል። የተስፋ ታሪክም የሚያረጋግጠው ይህንኑ ነው።

ተስፋ ቢስነት ላያሸመደምደን የተስፋይቱ ምድር ዜጎች የተስፋ ታሪክ በውስጣችን አዲስ ተስፋን ያንሰራራል። የሁለቱ ሃሚሊኖች **ፀረ-ፊስቱላ** ትንንቅ ገድልና ድል የኛም ገድልና ድል ይሆን ዘንድ የተስፋ ታሪካችን በውስጣችን አዲስ የተስፋ ርቶት ይለኩላል። እናም እንደ ግለሰብ በግለሰብነት እንደ ማህበረሰብ በሕዝብነት እንደ ዜጋ በዜግነት ለነኚህ ወገኖቻችን ምን ማድረግ እንችላለን? ብለን እራሳችንን እንጠይቃለን!!

የምላሻችንም መነሻና መድረሻ እኛውና እኛው ብቻ እንድንሆን ካድረግን (የፕሬዘዳንት አባን መሪ ቃል መድገም ባይሆንብን) አዎን እኛም ለውጥ ማምጣት እንችላለን። (Yes We Can Change) የሚል ይሆናል። በዚህ ላይ በመመርኮዝም እንችላለን ለሚለው መሪ ቃላችን ገቢራዊነት እንሆ የሚከተሉትን ሁለት ንድፈ ሃሳቦች (proposals) እናቀርባለን።

ንድፈ ሃሳብ አንድ

በምድረ ኢትዮጵያ በሃሚሊኖች ፋና ወጊነት በፊስቱላ ላይ በታወጀው የክተት አዋጅ ባለፉት 50 አመታት ውስጥ ስለተደረጉ ተጋድሎዎችና ስለተገኙም ድሎች በስፋትና በጥልቀት የሚያትቱ ሁለት ታላላቅ መጽሃፍት በገበያ ላይ ይገኛሉ።

- (A Story of Hope-The Hospital by the River) በዶክተር ካትሪን
- (Catherine's Gift) በጆን ሊትል ናቸው።፤

ሁለቱን መጽሃፍት ለመግዛት የሚጠይቀን የገንዘብ መጠን ከነመላኪያው ከ100 የአሜሪካን ዶላር በታች ነው። ይህ ገንዘብ መጠን የዕለት ተዕለት ኑሯችንን የሚያንገጫጭብን ወይም በፈረንጁ ዓለም የብድር ማሳ ውስጥ ለምንም ለተጨማሪ ብድር የሚዳርገን አይደለም። ይሁንና ከሁለቱም መጽሃፍት ሽያጭ የሚገኘው ገቢ ሙሉ ለሙሉ የሚውለው ለፊስቱላ ፋውንዴሽን በመሆኑ የኢትዮጵያውያን እህቶቻችንን ሕይወት በመታደግ ረገድ የሚኖረው አስተዋጾ ቀላል አይደለም።

እንሆ በአለም ዙሪያ ተበትነን የምንገኝ ኢትዮጵያውያን ቁጥር እስከ 7 ሚሊዮን ይገመታል። እንግዲህ በዚህ ስሌት መስረት ጥቂት መቶ ሽዎቻችን እንኳ እነኚህን መጽሃፍት እጃችን ብናስገባ፤ አልያም ለወዳጅ ዘመድ በስጦታ ብናበረከት፤ ለፊስቱላ ፋውንዴሽን ህይወት አድን ተግባር በሚልዩን የሚቆጠር ዶላር ልናስገባ እንችላለን ። በመሆኑም በአንድ ድንጋይ ሁለት ወፍ እንዲሉ የራሳችንንም ዕውቀት አዳብረን ወገኖቻችንንም የመርዳት ሰባዊ ተግባር ተሳታፊ እንሆን ዘንድ ይህን ንድፈ ሃሳብ አቅርባለን።

ይህን ማድረግ ማለት፤ በዋናነት በሺዎች የሚቆጠሩ እህቶቻችንን ህይወት መታደግ ማለት ሲሆን፡- በተጨማሪም ለ50 አመታት ርዳታ ፍለጋ በመንከራተት ላይ የነበሩትን(ያሉትን) እናታችንንም በመጨረሻ የዕድሜ ዘመናቸው እንኳ የጥረታቸውን ቀጣይነትን ተስፋ አይተው፤ በመጠኑም ቢሆን ሽክማቸውን ለማቅለል መነሳታችንን ተገንዘበው ቃላት ሊገልጹት የማይችሉት እጩታ ያገኙ ዘንድ ማድረግ እንችላለን።ተስፋ ላጡ እህቶቻችን የተስፋ ብርሃን በመስጠት ላይ ላሉት እናት ካትሪን አጋዥ ተስፋ እንሆናቸው ዘንድ ህሊናችን ይርዳን።

ንድፈ ሃሳብ ሁለት

የደስታ መንደር ተራድኦ ሕብረት (ለምሳሌ የተቀረበ ስም ነው) በተለያዩ የአለማችን ክፍሎች የምንገኝ ኢትዮጵያውያን በተለይም በሴቶች እህቶቻችን መሪነት ከላይ ለምሳሌ በተጠቀሰው መልክ በደስታ መንደር የሚገኙትን ኢትዮጵያዊ እህቶቻችንን ለመርዳት የሚንቀሳቀሱ የእርዳታ ማህበራትን በየምንገኝበት አካባቢ ብናቋቁም ለውጥ ማምጣት እንችላለን።

በምናቋቋማቸው የተራዶ ማህበራት አማካኝነት ጫና በማይፈጥርና ከአቅም በላይ በማይሄድ መልክ በአመት አንዴ ወይም ሁለቴ በመገናኘት ልብሶችን፤ የስፌት መኪናዎችን ታይፕ ራይተሮችን፤ የሹራብ መስሪያዎችንና

የመሳሰሉትን መሳሪያዎችና ቁሳቁሶች በማሰባሰብ በቋሚነት ለደስታ መንደር ነዋሪዎች የመላክ ተግባራትን በቀላሉ ማከናወን እንችላለን።

የዚህ ዓላማ ግንባር ቀደም አደራጆች፣ መሪዎችና፣ አሰባሳቢዎች በየሀገሪቱ የሚገኙ ኢትዮጵያውያን እህቶቻችን ቢሆኑ ለተግባራዊነቱና ለውጤቱማነቱ አስተማማኝ ይሆናል የሚል የሚል ዕምነት አለን።

እንግዲህ ዋናው ሃሳብ ሃሳቦችን መሆኑን ከተሰማማን ከላይ የቀረቡት ሁለት ንድፈ ሃሳቦች በመነሻነት የቀረቡ እንደመሆናቸው ከምንገኝበት ሃገርና የማህበረሰብ እንቅስቃሴ ጋር የሚሄዱ የተሻለ ውጤት አምጭ ዘዴዎች ካሉም ተመካክረን፣ ተቻችለን፣ በጽናት ለተግባራዊነቱ እንተጋ ዘንድ ያብቃን!

በመጨረሻም ይህን የተስፋ ታሪክ ያነበባችሁ ኢትዮጵያውያን ወገኖቻችን፣ ላላነበበው አስነብባችሁ የቀረቡትን ንድፈ ሃሳቦችም በቀናነት በመመልከት ትኩረት ትሰጧቸው ዘንድ የዚህ ጽሁፍ አቅራቢ ከአክብሮት ጋር ይጠይቃል።

በያለንበት ቸር ይግጠሙን!

ታህሳሥ 2002

መስፍን ማሞ ተሰማ

ሲድኒ አውስትራሊያ።

ጸሃፊውን በዚህ msfntessema@yahoo.com.au ኢሜል አድራሻ ማግኘት ይቻላል።

ዋቢ መጽሃፍት መጽሃፍት
1-A story of hope- the hospital by the river By Dr. Cathrine
2-Cathrine's Gift-By Jhon Little

በአለም ዙሪያ የፊስቱላ ፋውንዴሽን አድራሻዎች
Australia
Cathrine Fistula Relief and AID Fund
P.o.Box 965
wahroonga N.S.W 2076
fistulaltd@ozmail.com.au

ENGLAND
The Hamlin churchill chilbirth injuries Fund
5 victoria avenue
Halesowen
west Midlands
B629BL
UK
hccif@aol.com

Ethiopia

The hamlin Festula Welfare and research trust
P.O.Box 3609
Addis Ababa
Ethiopia
fitsula-hospital@telecom.net.et

Bank A/c

The hamlin Festula Welfare and research trust
commercial Bank of ethiopia
Mahatma Gandhi Branch
P.o.Box 255
addis ababa
Ethiopia

Sweden

Stiftelesen Fitsulasjukhuset
P.o.Box 19109
10432 stockholm
sweden

USA

Aid for international Medicen(AIM)
rocland Mills
P.o.box 119
Rock land De 19732
USA

American Frindes Foundation for childeren Injuries
Ric hass
4030 Moorpark Ave 105
san Jose
ca 95117
USA
richass@earthlink.net